

การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน

The Registration of Partial Design

นิติธร วิทูรณพรุจ¹

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2 ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร 10200 เมล์ติดต่อ: Witoonnopparuj@gmail.com

Nitithorn Witoonnopparuj

Faculty of Law, Thammasat University, 2, Prachan Road, Phra Barom Maha Ratchawang, Phra Nakhon,
Bangkok, 10200, E-mail: Witoonnopparuj@gmail.com

Received: March 20, 2019; **Revised:** April 26, 2019; **Accepted:** May 7, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้ เป็นการสรุปเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนขอแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 รวมไปถึงกฎกระทรวง ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนขอแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่อนุญาตรับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนขอแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ การระบุข้อถือสิทธิ และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญ ในการการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนขอแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

---

¹ ทัศนคติความอาวุโส สำนักกฎหมาย สัตยะพล แอนด์ พาร์ทเนอร์ส (Senior Associate, Satyapon & Partners Law Office).

จากการศึกษา พบว่า การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย ผู้ขอรับสิทธิบัตรจะต้องจดทะเบียนโดยขอรับความคุ้มครองทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเท่านั้น โดยภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ชนิดรูปเขียน จะต้องใช้เส้นเรียบ มีความหนาเท่ากันโดยตลอดและไม่ขาดจากกัน และระบุชื่อถือสิทธิโดยขอถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ รูปร่าง ลักษณะ ลวดลาย หรือสีของแบบผลิตภัณฑ์ โดยไม่สามารถระบุชื่อถือสิทธิโดยสละสิทธิบางส่วนขอแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้

ดังนั้น เพื่อให้สามารถจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนขอแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ในประเทศไทย และเพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางกฎหมายของประเทศไทยที่ทัดเทียมกับนานาประเทศ อีกทั้ง เป็นการส่งเสริมให้ผู้ขอจดทะเบียนสามารถจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ของตนจากการออกแบบต่อยอดจากแบบผลิตภัณฑ์เดิมได้ ผู้เขียนจึงเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 เกี่ยวกับความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” ให้รวมถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ และแก้ไขปรับปรุงรายการประกอบคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับเส้นที่ใช้ในการเขียนภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และการระบุชื่อถือสิทธิ

คำสำคัญ: ทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

Abstract

This article is the conclusion of the content of a thesis on the Registration of Partial Design aiming to study the problems and obstacles regarding the registration of an industrial design by claiming a part of the industrial design under the Patent Act, B.E. 2522 as well as the Ministerial Regulations, the Department of Intellectual Property Regulations relating to the registration of industrial designs. In addition, this article aims to undertake a comparative study of the U.S. and Japanese legal systems in relation to the registration of an industrial design by claiming a part of the industrial design, the representation of drawings, the indication of design claim and other important requirements regarding the registration of an industrial design by claiming a part of the industrial design.

The results reveal that for registration of an industrial design under the Patent Act, B.E. 2522 as well as other related laws, an applicant must register by seeking protection for the industrial design as a whole only, by showing line drawings in unitary solid lines and indicating design claim namely shape, ornamental, pattern or color of the design and cannot disclaim any part of the industrial design.

Therefore, in order to register an industrial design by claiming a part of the industrial design in Thailand and to show development of the Thai law at an international level, as well as to promote the progress of design and its registration, the author suggests that the definition of “Design” should be amended in the Patent Act, B.E. 2522 to cover a part of the design, including amendment in the important requirements for design patent application and the relating Ministerial Regulations regarding the representation of line drawings and the indication of design claim.

Keywords: Intellectual Property, Design Patent, Industrial Design

1. บทนำ

เนื่องจากการพัฒนาทั้งทางกฎหมายและวิวัฒนาการของการออกแบบ “แบบผลิตภัณฑ์”² ทำให้แต่ละประเทศมีระบบจดทะเบียนและการให้คุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในแต่ละประเทศที่คล้ายหรือแตกต่างกันไปตามกฎหมายภายในเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งได้มีบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ได้อนุญาตรับจดทะเบียนและให้ความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขึ้น สำหรับสหรัฐอเมริกา การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกาอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาแบบผลิตภัณฑ์ จะต้องขอถือสิทธิทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิต³ แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการขอถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวใน ปี ค.ศ. 1980 โดยเป็นผลมาจากคำวินิจฉัยในคดี *In re Zahn* ซึ่งในคดีดังกล่าว ศาล The United States Court of Customs and Patent Appeals (CCPA) ได้พิพากษาและวินิจฉัยว่าแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนสามารถขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้⁴ สำหรับประเทศญี่ปุ่น การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอยู่ภายใต้ *Design Act 1959 (Act No. 125 of 1959)* ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้แก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวในปี ค.ศ. 1998 โดยให้ความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” ให้รวมถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ด้วย⁵ ดังนั้น ประเทศญี่ปุ่นจึงมีการรับจดทะเบียนและให้ความคุ้มครองแก่แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยหลักเกณฑ์ของการแสดงภาพของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั้งของสหรัฐอเมริกา⁶ และประเทศญี่ปุ่น⁷ กำหนดว่าจะต้องประกอบด้วยส่วนของภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอยู่สองส่วน ได้แก่ ส่วนของแบบผลิตภัณฑ์

² คำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศซึ่งเป็นไปตามระบบกฎหมายของประเทศนั้น ๆ เช่น ในประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร จึงเรียกว่า “สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Design Patent)” ส่วนประเทศที่การออกแบบผลิตภัณฑ์มีได้อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร แต่จะมีกฎหมายเฉพาะการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเรียกแบบผลิตภัณฑ์ว่า “แบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม (Industrial Design)” ดังนั้น ในบทความนี้ผู้เขียนขอใช้ทั้งคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม” หรือ “แบบผลิตภัณฑ์” ซึ่งหมายความรวมถึงทั้งสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์และแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

³ Dana Beldiman and Constantin Blanke-Roeser, *An International Perspective on Design Protection of Visible Spare Parts* (Switzerland: Springer International Publishing AG, 2017), 22.

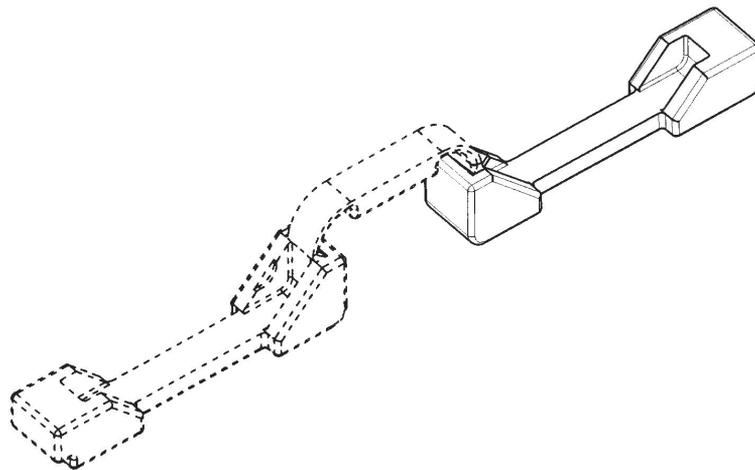
⁴ *In re Zahn*, 617 F.2d 261 (C.C.P.A. 1980)

⁵ Masahiro Motoyama, “The Copyright/Design Interface in Japan,” in *The Copyright/Design Interface Past, Present and Future*, ed. Estelle Derclay (Cambridge: Cambridge University Press, 2018), 390-391.

⁶ Manual of Patent Examining Procedure, § 1503.02 Drawing, III. BROKEN LINES

⁷ Design Examination Standards Office, *Examination Guidelines for Design: Part VII Individual Applications for Design Registration Chapter I Partial Design* (Tokyo: Japan Patent Office, 2019), 122.

ที่ประสงค์จะขอถือสิทธิให้แสดงเป็นเส้นเติมและส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ประสงค์จะขอถือสิทธิให้แสดงเป็นเส้นประ เพื่อแสดงให้เห็นว่าส่วนใดของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ประสงค์จะขอรับความคุ้มครองและแสดงให้เห็นถึงขอบเขตของการคุ้มครองและสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภาพดังต่อไปนี้ เป็นภาพตัวอย่างของแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในประเทศญี่ปุ่นที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว

ภาพ 1 แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน ทะเบียนเลขที่ JP, 1304486, S

การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเช่นว่านี้ในประเทศไทย ตามหลักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเมื่อผู้เขียนได้ศึกษาแล้ว พบว่ามีปัญหาในการใช้และการตีความกฎหมาย เช่น ความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มิได้ครอบคลุมถึง “แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน” กล่าวคือ แบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถรับจดทะเบียนได้จะต้องมี รูปร่าง ลักษณะ ลวดลายหรือองค์ประกอบของสีของแบบผลิตภัณฑ์ทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์เท่านั้น การระบุข้อถือสิทธิต้องระบุเพียงข้อเดียว ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ขอรับสิทธิบัตรไม่สามารถระบุข้อถือสิทธิโดยสละสิทธิบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ได้ และการแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ ตามประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา⁸

⁸ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดแบบพิมพ์คำขอรับสิทธิบัตร คำขอถือสิทธิวันยื่นคำขอในต่างประเทศเป็นครั้งแรก และเอกสารประกอบคำขอดังกล่าว และจำนวนสำเนา (ลงวันที่ 27 กันยายน 2542), ข้อ 15 (1).

และคู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์⁹ กำหนดให้ใช้เส้นเรียบและหนาเท่ากันโดยตลอดสำหรับรูปเขียน ดังนั้น เส้นของรูปเขียนที่มีลักษณะไม่ต่อเนื่องหรือเส้นประ จึงไม่สามารถใช้เขียนภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ได้ ทำให้แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนที่ได้ยื่นแล้วในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือประเทศญี่ปุ่น เมื่อมายื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันในประเทศไทย จะต้องแก้ไขรูปเขียนที่ใช้เส้นประเป็นเส้นเต็มทั้งหมด และขอถือสิทธิทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งเมื่อเปลี่ยนจากเส้นประมาเป็นเส้นเต็มและจำเป็นต้องขอถือสิทธิทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ อาจจะทำให้แบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเมื่อพิจารณาโดยรวมของแบบผลิตภัณฑ์อาจมีความเหมือนหรือคล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ที่มีมาก่อน ทำให้ไม่สามารถรับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ได้ ดังนั้น ข้อดีของการให้มีการรับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนเพื่อที่ว่า การพิจารณารับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์จะพิจารณาเพียงบางส่วนที่ขอถือสิทธิเท่านั้นว่าเหมือนหรือคล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ที่มีมาก่อนหรือไม่โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาโดยรวมของแบบผลิตภัณฑ์

ด้วยความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จึงควรให้ความสำคัญของวิวัฒนาการของการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในปัจจุบันที่เกิดขึ้น อีกทั้งผู้ออกแบบและผู้ประกอบการไทยในปัจจุบันได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีความสวยงาม ทันสมัย เป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมูลค่าการส่งออกสินค้าออกแบบของไทยที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ออกแบบที่มีความคิดและแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยที่อาจเป็นแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีเอกลักษณ์เพียงบางส่วนจากแบบผลิตภัณฑ์ทั้งตัวผลิตภัณฑ์ ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตรของประเทศไทยในส่วนของที่เกี่ยวกับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์มีความทันสมัย และส่งเสริมอุตสาหกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์หรือระบบการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อการส่งเสริมให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนแบบใหม่ ๆ ยิ่งขึ้น และเพื่อแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทางกฎหมายเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นสากลและทัดเทียมกับนานาประเทศ จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 เพื่อรองรับการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วน

⁹ กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, *คู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์* (นนทบุรี: กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, 2559), 25.

การศึกษาวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระบบกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนในต่างประเทศ เพื่อศึกษาการจดทะเบียนสิทธิบัตร การออกแบบผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายไทย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น และเพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบ ผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย

โดยผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานของการศึกษาวิจัยว่า การจดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในระบบกฎหมายไทยอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ยังมีความไม่เหมาะสมและไม่เอื้ออำนวยในการจดทะเบียนเพื่อขอรับความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์

ขอบเขตของการศึกษาวิจัยฉบับนี้ มีขอบเขตการศึกษาวิจัยถึงกฎหมายเกี่ยวกับการขอรับความคุ้มครองสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย และกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น เฉพาะการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์

การศึกษาวิจัยในบทความนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์จากตำรากฎหมาย เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และถ้อยคำในดับทกฎหมาย ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนแนวคำพิพากษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงระบบการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ อีกทั้งความสำคัญ และประโยชน์ในการมีระบบจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ทราบถึงการเปรียบเทียบระบบการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น และเพื่อให้ทราบและสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย

2. ความรู้ทั่วไปของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

2.1 วิวัฒนาการของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มนุษย์ได้เริ่มทำการประดิษฐ์เครื่องใช้เพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีพ เช่น ภาชนะเครื่องปั้นดินเผา เครื่องมือทางเกษตรกรรม จนมาถึงอาวุธต่างๆ ซึ่งในช่วงแรกมุ่งถึงการใช้งานเป็นหลักมากกว่าความสวยงาม ต่อมาเมื่อในแต่ละชุมชนต่างสามารถสร้างเครื่องใช้สอยเหล่านั้นออกมา ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรมของมนุษยชาติได้พัฒนาเพิ่มมากขึ้น จนทำให้ความต้องการเครื่องใช้สอยที่จำเป็นเปลี่ยนแปลงไป ด้วยความที่คำนึงถึงความดึงดูดใจของผลิตภัณฑ์เพื่อการค้าใช้สอยดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นรูปทรง ลักษณะ ลวดลาย หรือสีสันท่างๆ อันเรียกกันว่า “แบบผลิตภัณฑ์”¹⁰ จึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้านั้นเพื่อมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเริ่มเข้ามายุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม ผู้ผลิตจำเป็นต้องผลิตสินค้าที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภค และยังเมื่อมีการแข่งขันกันในตลาดมากขึ้น ผู้ผลิตจำเป็นต้องสร้างสรรค์หรือออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนให้แตกต่างไปจากผู้ผลิตรายอื่น ๆ เพื่อสร้างรายได้ของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นสินค้าของตน ซึ่งความสำเร็จทางเศรษฐกิจของผู้ผลิตนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการจำแนกความต้องการของผู้บริโภคและการออกแบบหรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์อย่างรวดเร็วให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้ด้วยต้นทุนต่ำ¹¹

2.2 ความหมายของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization หรือ WIPO) ได้ให้ความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Industrial design)” ว่า ในบริบททางกฎหมาย แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คือ รูปร่างลักษณะหรือความงดงามของผลิตภัณฑ์แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม อาจจะอยู่ในรูปแบบสามมิติได้แก่ รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือในรูปแบบสองมิติ ได้แก่ ลวดลาย ลายเส้น หรือสี¹²

¹⁰ ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2560), 233 – 234.

¹¹ Karl T. Ulrich and Steven D. Eppinger, *Product Design and Development* (Boston: McGraw-Hill Higher Education, 2008), 2.

¹² World Intellectual Property Organization, “Industrial Designs What is an Industrial Design?,” accessed October 18, 2018, <http://www.wipo.int/designs/en/>.

สมาคมปกป้องสิทธิแห่งทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ (The International Association for the Protection of Intellectual Property หรือ AIPPI) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศชั้นนำของโลก เป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและไม่แสวงหากำไร ตั้งอยู่ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีสมาชิกมากกว่า 9,000 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของประเทศมากกว่า 100 ประเทศ สมาคมจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการอุทิศตนในการพัฒนาและทำให้ดียิ่งขึ้นของระบบกฎหมายเพื่อการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา¹³ ซึ่งสมาคมปกป้องสิทธิแห่งทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ ได้ให้ความหมายของ คำว่า “แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Industrial design)” คือ ลักษณะภายนอกของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในรูปแบบของลายเส้น เส้นรูปร่าง สี รูปร่าง พื้นผิว และ/หรือวัสดุ ของผลิตภัณฑ์ และยังให้ความหมายของ คำว่า แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน คือ การออกแบบผลิตภัณฑ์เพียงหนึ่งส่วนหรือหลายส่วนของทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์¹⁴

2.3 ความหมายของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน

ในการประชุมระดับโลกปี ค.ศ. 2017 ณ เมืองซิดนีย์ เครือรัฐออสเตรเลีย ที่จัดขึ้นโดยสมาคมปกป้องสิทธิแห่งทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ ได้ให้ความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน (Partial design)” หมายถึง ส่วนหนึ่งส่วนใดของแบบผลิตภัณฑ์ทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจะจดทะเบียนหรือขอรับความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์ ยกตัวอย่างเช่น การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้แก่ “กระทะ” โดยมุ่งคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเฉพาะ “ด้ามจับของกระทะ” มากกว่าการขอรับความคุ้มครองทั้งแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ ตัวกระทะและด้ามจับของกระทะ¹⁵

---

¹³ Association for the Protection of Intellectual Property, “About AIPPI,” accessed February 18, 2019, <http://aippi.org/about-aippi/>.

¹⁴ Sarah Matheson, John Osha, Anne Marie Verschuur, Yusuke Inui, Ari Laakkonen and Ralph Nack, 2018 – *Study Question Partial Designs* (N.p.: The International Association for the Protection of Intellectual Property, 2018), 1.

¹⁵ The International Association for the Protection of Intellectual Property, “Panel Session VIII Partial designs – full protection?,” paper presented at AIPPI 2017 Sydney World Congress, Sydney, October 16, 2017.

3. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพียงบางส่วนในระบบกฎหมายต่างประเทศ

3.1 สหรัฐอเมริกา

การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาเป็นการให้ความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอย่างเป็นสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร โดยให้ความคุ้มครองแก่ รูปร่าง ลักษณะสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิต¹⁶

3.1.1 ความหมายของแบบผลิตภัณฑ์

แบบผลิตภัณฑ์¹⁷ หมายความว่า รูปร่าง ลักษณะ หรือลวดลายสำหรับแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิต ซึ่งรวมถึงบางส่วนสำหรับแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิต¹⁸ ดังนั้น การออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นการออกแบบลักษณะภายนอกที่มองเห็นได้ใน รูปร่าง ลักษณะ หรือลวดลายของแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความใหม่ มีความเป็นต้นฉบับเพื่อใช้ในการผลิตแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้¹⁹

3.1.2 การขอถือสิทธิวันยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศ

ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจะขอถือสิทธิวันยื่นคำขอสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในครั้งแรกในต่างประเทศ ซึ่งเป็นแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันที่ได้ยื่นไว้แล้วครั้งแรกในต่างประเทศ โดยผู้ขอรับสิทธิบัตรจะต้องมายื่นคำขอรับสิทธิบัตรในสหรัฐอเมริกาภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่ได้ยื่นแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันครั้งแรกในต่างประเทศ²⁰

3.1.3 การแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์

การแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในทุกๆ คำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์อาจจะต้องประกอบด้วยภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการออกแบบที่ประสงค์จะขอถือสิทธิ ซึ่งภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ชนิดรูปเขียนจะต้องแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ที่มองเห็นได้ตามที่ขอถือสิทธิ ดังนั้น ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องแสดง

¹⁶ William H. Francis and Robert C. Collins, *Cases and materials on Patent Law Including Trade Secrets-Copyrights-Trademarks*. 5th ed. (The United States of America: West Group, 2002), 716.

¹⁷ Manual of Patent Examining Procedure, § 1502 Definition of a Design.

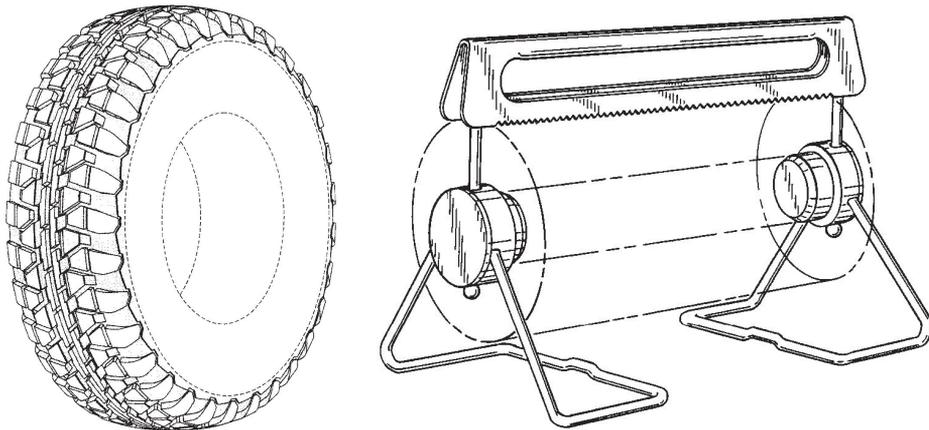
¹⁸ *In re Zahn*, 617 F.2d 261 (C.C.P.A. 1980).

¹⁹ Title 35 U.S. Code § 171.

²⁰ Title 35 U.S. Code § 172.

อย่างชัดเจนและสมบูรณ์ และปราศจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการรับสิทธิบัตรโดยใช้การคาดคะเน²¹ ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ชนิดรูปเขียนจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งกำหนดว่ารูปเขียนจะต้องระบุตัวเลขกำกับกับแบบผลิตภัณฑ์ในแต่ละด้านอย่างเพียงพอเพื่อประกอบการเปิดเผยอย่างสมบูรณ์ของลักษณะภายนอกของแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการขอถือสิทธิ²² นอกจากนี้ยังมีหลักเกณฑ์ในการแสดงภาพแบบผลิตภัณฑ์ชนิดรูปเขียน ดังต่อไปนี้

- 1) รูปเขียนสีขาวดำ ใช้หมึกสีดำ หรือรูปเขียนด้วยสี แสดงด้วยเส้นเต็ม²³
- 2) แสดงรูปเขียนที่เป็นสาระสำคัญให้ครบทุกด้าน²⁴
- 3) การแสดงเส้นแสงและเงาบนต้องแสดงเส้นอย่างเหมาะสมและพอเพียง²⁵
- 4) เส้นประ (Broken lines) จะใช้ในกรณีที่ต้องการแสดงโครงสร้างแวดล้อมอื่นๆ ของภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังเป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนที่ไม่ขอถือสิทธิ (Unclaimed part) และต้องไม่แสดงให้เป็นการรบกวนส่วนที่ขอถือสิทธิ (Claimed part) และใช้เส้นที่บางกว่าส่วนที่ขอถือสิทธิ²⁶ ตัวอย่างการแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ด้วยเส้นประตามตัวอย่างดังนี้

ภาพ 2 การแสดงภาพแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เส้นประ²⁷

²¹ United States Patent and Trademark Office, “Design Patent Application Guide,” accessed May 17, 2018, <https://www.uspto.gov/patents-getting-started/patent-basics/types-patent-applications/design-patent-application-guide>.

²² Title 35 U.S. Code § 112.

²³ Title 37 CFR § 1.84 Standards for drawings.

²⁴ Title 37 CFR § 1.84 Standards for drawings.

²⁵ Title 37 CFR § 1.152 Design drawings.

²⁶ United States Patent and Trademark Office, “Design Patent Application Guide.”

²⁷ Ibid.

3.1.4 การระบุข้อถือสิทธิของแบบผลิตภัณฑ์

ข้อถือสิทธิที่จะระบุในคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สามารถระบุได้เพียงข้อเดียวเท่านั้น (A Single Claim)²⁸ ข้อถือสิทธิเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดถึงสิทธิในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรจะได้รับตามภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏ ข้อถือสิทธิสำหรับแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนจะ ต้องระบุ ดังนี้ “รูปร่าง ลักษณะของแบบผลิตภัณฑ์ ให้ระบุชื่อของแบบผลิตภัณฑ์หรือสิ่งที่ต้องการ ข้อถือสิทธิ) ตามที่ได้แสดงและอธิบายมา”²⁹ (The ornamental design for (the article which embodies the design or to which it is applied) as shown and described)

3.2 ประเทศญี่ปุ่น

การให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ การออกแบบ (Design Act) ค.ศ. 1959

3.2.1 ความหมายของแบบผลิตภัณฑ์

ความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์ (Design)” ตาม Design Act 1959 หมายถึง รูปร่าง ลวดลายหรือสี หรือการรวมกันของสิ่งเหล่านี้ และให้หมายความรวมถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้ออกแบบโดยแสดงออกทางสุนทรียศาสตร์ผ่านทางสายตา³⁰ จะเห็นได้ว่าแบบผลิตภัณฑ์เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งอยู่ในความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” ดังนั้นแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนจึงสามารถรับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ในประเทศ ญี่ปุ่น แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้ขอประสงค์จะขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วน แต่ ต้องแสดงรูปเขียนทั้งส่วนที่ขอถือสิทธิและส่วนที่ไม่ขอถือสิทธิ สาเหตุที่ต้องแสดงภาพทั้งส่วนที่ขอถือสิทธิและไม่ขอถือสิทธิ นั้น เพราะส่วนที่ไม่ขอถือสิทธิถือว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะ สามารถพิจารณาได้ถึง ตำแหน่ง ขนาด และการคุ้มครองของส่วนที่ขอถือสิทธิ³¹

3.2.2 การขอถือสิทธิวันยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศ

ผู้ขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจะขอถือสิทธิวันยื่นคำขอสำหรับการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ในครั้งแรกในต่างประเทศ ซึ่งเป็นแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันที่ได้ยื่นไว้แล้วครั้งแรกในต่าง ประเทศ โดยผู้ขอจดทะเบียนจะต้องมายื่นคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น ภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่ได้ยื่นแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันครั้งแรกในต่างประเทศ และจะต้อง

²⁸ Title 37 CFR § 1.153.

²⁹ United States Patent and Trademark Office, “Design Patent Application Guide.”

³⁰ Design Act, article 2 (1).

³¹ Container, IP High Court H27-Ne-10077, January 27, 2016.

นำส่งสำเนาคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้ยื่นแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันครั้งแรกในต่างประเทศภายในสามเดือน นับตั้งแต่วันที่ยื่นคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น โดยสำเนาคำขอจดทะเบียนดังกล่าวจะต้องได้รับการรับรองความถูกต้องจากสำนักงานที่มีอำนาจในการรับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์³²

3.2.3 การแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์

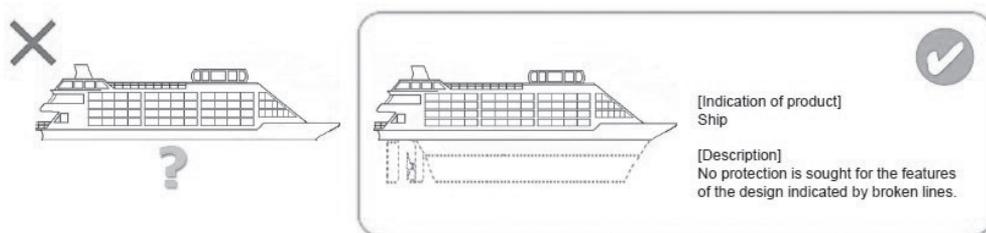
การแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ชนิดรูปเขียนมีหลักเกณฑ์ดังนี้³³

- 1) ถ้าเป็นรูปเขียนในลักษณะสามมิติให้แสดงรูปเขียนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ หน้า หลัง บน ล่าง ซ้าย ขวา ตามหลักวิชาการเขียนแบบ
- 2) มีขนาดเท่ากันในแต่ละรูปเขียน
- 3) กำหนดคำอธิบายรูปเขียน เช่น เป็นด้านบน ด้านล่าง หรือด้านทัศนียภาพ
- 4) รูปเขียนด้านตรงข้ามที่เหมือนกัน สามารถส่งรูปเขียนเพียงด้านเดียวได้
- 5) ไม่ต้องส่งรูปเขียนด้านหลังถ้าเป็นรูปเขียนในลักษณะสองมิติ และรูปเขียนด้านหลังนั้นไม่ปรากฏลวดลาย
- 6) ไม่ต้องส่งรูปเขียนด้านล่างในแบบผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่หรือมีน้ำหนักมาก เช่น รถยนต์ รถบรรทุก เป็นต้น
- 7) เส้นแสดงแสงและเงา จุด หรือเส้นคู่สามารถแสดงเพื่อบ่งบอกว่ามีลักษณะแสงและเงา หรือมีลักษณะโปร่งใสของรูปเขียนในลักษณะสามมิติ
- 8) รูปเขียนที่ขอถือสิทธิเพียงบางส่วนให้แสดงรูปเขียนทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ โดยที่ใช้เส้นเติมในส่วนที่ขอถือสิทธิ และใช้เส้นประในส่วนที่ไม่ขอถือสิทธิ

การจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนให้มีความสมบูรณ์นั้น สิ่งที่สำคัญและจำเป็น คือ การทำให้เกิดความชัดเจนว่าส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ทั้งแบบผลิตภัณฑ์เป็น “ส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจะจดทะเบียน” ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนดังกล่าว “ส่วนของแบบผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจะจดทะเบียน” จึงต้องเขียนโดยใช้เส้นเติม และ “ส่วนอื่นของแบบผลิตภัณฑ์” จึงต้องเขียนโดยใช้เส้นประว่าเป็นส่วนที่ไม่ต้องการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ อีกจะต้องแสดงให้เห็นครบถ้วนสมบูรณ์ตามลักษณะแบบผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ดังภาพตัวอย่างต่อไปนี้

³² Minako Mizuno, *From Filing to Registration of Design* (Tokyo: Japan Patent Office, 2006), 10.

³³ Hiroyuki Ito, “Feedback from the Japan Patent Office as the Office of a Designated Contracting Party under the Geneva Act of the Hague Agreement” (paper presented at the Seminar on the Hague System for the International Registration of Industrial Designs, Geneva, June 23, 2016).

ภาพ 3 ตัวอย่างการเขียนรูปเขียนที่ถูกต้องของการออกแบบผลิตภัณฑ์เพียงส่วน³⁴

3.2.4 การระบุข้อถือสิทธิของแบบผลิตภัณฑ์

การขอสิทธิบัตรในแบบผลิตภัณฑ์นอกเหนือจากตามภาพที่แสดงแบบผลิตภัณฑ์แล้วยังจะต้องระบุข้อความดังต่อไปนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการจะขอถือสิทธิหรือประสงค์จะขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์

- 1) กำหนดชื่อแบบผลิตภัณฑ์พร้อมทั้งระบุว่าแบบผลิตภัณฑ์ทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์หรือแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วน³⁵
- 2) คำอธิบายการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่ออธิบายว่าส่วนที่เป็นเส้นประเป็นส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ต้องการจะจดทะเบียน³⁶

4. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในระบบกฎหมายไทย

ประเทศไทยได้ให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่ รูปร่าง ลักษณะ ลวดลาย หรือสีของแบบผลิตภัณฑ์ โดยการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

4.1. ความหมายของแบบผลิตภัณฑ์

“แบบผลิตภัณฑ์” หมายถึง รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบของลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์

³⁴ เรื่องเดียวกัน.

³⁵ Design Examination Standards Office, *Guide for making Applications and Drawings for Design Registration Part II How to Represent Partial Design* (Tokyo: Japan Patent Office, 2017), 64.

³⁶ Ibid.

อุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรมได้³⁷ จากความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” แสดงให้เห็นว่าแบบผลิตภัณฑ์จะเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบลักษณะภายนอกหรือองค์ประกอบภายนอกของผลิตภัณฑ์³⁸ ซึ่งหมายถึง รูปร่างลักษณะของผลิตภัณฑ์³⁹ ลวดลายของผลิตภัณฑ์⁴⁰ และสีของผลิตภัณฑ์⁴¹ ทั้งนี้ การออกแบบสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสามประการดังกล่าวต้องมีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากแบบผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว และแบบผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะพิเศษดังกล่าวต้องนำมาใช้เพื่อเป็นแบบในการผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งหัตถกรรมได้ในจำนวนมาก ๆ⁴²

4.2 การขอถือสิทธิวันยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศ

บุคคลที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในราชอาณาจักร ถ้ายื่นขอรับสิทธิบัตรสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ นั้นในราชอาณาจักรภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรเป็นครั้งแรก บุคคลนั้นจะขอให้ระบุนิวว่าวันที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรเป็นครั้งแรกเป็นวันที่ได้ยื่นคำขอในราชอาณาจักรก็ได้⁴³

การขอถือสิทธิวันยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศเป็นการให้สิทธิแก่บุคคลที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ครั้งแรกในต่างประเทศ โดยต้องมีสำเนาคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยื่นไว้ในต่างประเทศเป็นครั้งแรก ซึ่งแสดงวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ รวมถึงรายละเอียดตามคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว และมีการรับรองความถูกต้องโดยสำนักงานสิทธิบัตรของประเทศที่ได้ยื่นไว้ดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ซึ่งสามารถมายื่นขอคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันได้ในประเทศไทย ภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่ได้ยื่นคำขอครั้งแรก โดยที่แบบผลิตภัณฑ์นั้นยังไม่ขาดความใหม่เพราะเหมือนกับแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพสาระสำคัญ หรือรายละเอียดในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วก่อนวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบ

³⁷ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, มาตรา 3.

³⁸ การออกแบบผลิตภัณฑ์จึงแตกต่างการประดิษฐ์ เพราะการประดิษฐ์จะเกี่ยวข้องกับการคิดค้นลักษณะทางเทคนิคที่อยู่ภายในหรือองค์ประกอบภายในของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งกรรมวิธีหรือการปรับปรุงให้ดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธี แต่การออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์เกี่ยวกับลักษณะภายนอกหรือองค์ประกอบภายนอกของผลิตภัณฑ์.

³⁹ รูปร่างหรือรูปทรงซึ่งมีลักษณะ 3 มิติ (ความกว้าง ความยาว และความสูง) ของผลิตภัณฑ์.

⁴⁰ ลวดลายที่ปรากฏอยู่บนพื้นผิวภายนอกของรูปร่างของผลิตภัณฑ์.

⁴¹ สีที่ปรากฏอยู่บนพื้นผิวภายนอกของรูปร่างหรือของลวดลายของผลิตภัณฑ์.

⁴² จิรศักดิ์ รอดจันทร์, *สิทธิบัตร: หลักกฎหมายและแนววิธีปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), 200.

⁴³ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, มาตรา 60 ทวิ.

ผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่าคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้สิทธิที่เรียกว่า สิทธิที่เกิดขึ้นก่อน (Right of priority) หรือการอ้างขอถือสิทธิย้อนหลัง (Claiming priority)⁴⁴

4.3 การแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์

ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 59 กำหนดว่า “การขอรับสิทธิบัตร ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

คำขอรับสิทธิบัตรให้มีรายการดังต่อไปนี้

- 1) ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์
- 2) ข้อความระบุผลิตภัณฑ์ที่จะใช้กับแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตร
- 3) ข้อถือสิทธิโดยชัดแจ้ง
- 4) รายการอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง”

ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์จะต้องแสดงรูปร่างของผลิตภัณฑ์อันเป็นสาระสำคัญทั้งหมดที่ประสงค์จะขอรับความคุ้มครอง โดยจะแสดงเป็นภาพถ่ายหรือรูปเขียนก็ได้⁴⁵ สำหรับหลักเกณฑ์ในการแสดงภาพแบบผลิตภัณฑ์เฉพาะชนิดรูปเขียน มีดังต่อไปนี้

- 1) ต้องแสดงอย่างชัดเจน โดยให้จัดแสดงในลักษณะที่ไม่ปิดบังรูปทรงและรายละเอียดของแบบผลิตภัณฑ์และเป็นไปตามหลักวิชาการเขียนแบบซึ่งประกอบด้วยรูปด้านหน้า ด้านบน ด้านข้าง และทัศนียภาพที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน⁴⁶
- 2) เขียนหรือพิมพ์ด้วยหมึกที่สามารถอยู่ได้ทนทาน มีสีดำเข้ม เป็นเส้นเรียบและหนาเท่ากันโดยตลอด และห้ามระบายสีอื่น⁴⁷
- 3) ไม่ต้องระบุ ขนาด ข้อความที่อธิบายภาพแสดงชิ้นส่วนหรือวัสดุ⁴⁸

⁴⁴ กองสิทธิบัตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, *คู่มือการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร ฉบับปี 2561* (นนทบุรี: กองสิทธิบัตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, 2561), 40-41.

⁴⁵ กฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, ข้อ 19.

⁴⁶ กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, *คู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์* (นนทบุรี: กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, 2559), 25.

⁴⁷ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดแบบพิมพ์คำขอรับสิทธิบัตร คำขอถือสิทธิวันยื่นคำขอในต่างประเทศเป็นครั้งแรก และเอกสารประกอบคำขอดังกล่าว และจำนวนสำเนา (ลงวันที่ 27 กันยายน 2542), ข้อ 15 (1).

⁴⁸ กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, *คู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์* (นนทบุรี: กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, 2559), 25.

4) ให้ใช้อุปกรณ์เขียนแบบหรืออาจใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการเขียนแบบตัวอย่าง เช่น AutoCAD⁴⁹

5) การลงแสงเงาบนระนาบโค้งต่าง ๆ ของแบบผลิตภัณฑ์ ให้แสดงได้เฉพาะลักษณะแสงเงาบนทัศนียภาพของแบบผลิตภัณฑ์และแสดงด้วยเส้นเล็กบาง ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้รูปร่างลักษณะของแบบผลิตภัณฑ์ที่ยื่นขอไม่ชัดเจน⁵⁰

4.4 การระบุข้อถือสิทธิของแบบผลิตภัณฑ์

การระบุข้อถือสิทธิของแบบผลิตภัณฑ์สามารถระบุได้เพียงข้อเดียวเท่านั้น⁵¹ เพราะลักษณะของการออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่ซับซ้อน ข้อถือสิทธิจึงไม่จำเป็นต้องเขียนหลายข้อให้ยุ่งยาก และข้อถือสิทธิต้องสอดคล้องกับภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ด้วย⁵² เหตุที่ข้อถือสิทธิต้องสอดคล้องกับภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงขอบเขตการคุ้มครองของแบบผลิตภัณฑ์ว่าเฉพาะแบบผลิตภัณฑ์นั้น ๆ และตามภาพที่แสดงแบบผลิตภัณฑ์

ในคู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้กำหนดถึงการระบุข้อถือสิทธิของสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ว่าสามารถระบุได้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้⁵³

1) การระบุข้อถือสิทธิในกรณีที่จะขอรับความคุ้มครองใน “รูปร่าง” แบบผลิตภัณฑ์

“ข้อถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ รูปร่าง ลักษณะของ (ชื่อแบบผลิตภัณฑ์) ดังมีรายละเอียดตามที่ปรากฏในภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้เสนอมานี้”

2) การระบุข้อถือสิทธิในกรณีที่จะขอรับความคุ้มครองใน “ลวดลาย” แบบผลิตภัณฑ์

“ข้อถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ ลวดลายของ (ชื่อแบบผลิตภัณฑ์) ดังมีรายละเอียดตามที่ปรากฏในภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้เสนอมานี้”

3) การระบุข้อถือสิทธิในกรณีที่จะขอรับความคุ้มครองใน รูปร่าง ลักษณะและองค์ประกอบของ “ลวดลาย” แบบผลิตภัณฑ์

“ข้อถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ รูปร่าง ลักษณะ และลวดลายของ (ชื่อแบบผลิตภัณฑ์) ดังมีรายละเอียดตามที่ปรากฏในภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้เสนอมานี้”

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน

⁵¹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, ข้อ 21.

⁵² กฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, ข้อ 4 วรรคหนึ่ง.

⁵³ กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, *คู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์* (นนทบุรี: กองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, 2559), 24.

แต่อย่างไรก็ตาม การระบุข้อถือสิทธิไม่สามารถที่จะระบุข้อถือสิทธิในวัสดุ หน้าที่ใช้สอย คุณสมบัติหรือข้อดีของการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น เนื่องจากการคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์จะให้ความคุ้มครองเฉพาะรูปร่างลักษณะภายนอกของแบบผลิตภัณฑ์เท่านั้น⁵⁴

4.5 ปัญหาการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนตามกฎหมายไทย

จากการศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 และการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ผู้เขียนจึงได้วิเคราะห์และได้ทราบถึงปัญหาการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน ภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ดังต่อไปนี้

4.5.1 ความไม่ครอบคลุมถึงแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนตามความหมาย ของคำว่า แบบผลิตภัณฑ์ ตามมาตรา 3 แห่ง พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

จากการวิเคราะห์ถึงคำนิยามของ “แบบผลิตภัณฑ์” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ผู้เขียนมีความเห็นว่าคำนิยามดังกล่าว มิได้ให้ความหมายไปถึงส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ซึ่งกล่าวได้ว่าคำนิยามของ “แบบผลิตภัณฑ์” ไม่ครอบคลุมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ อย่างเช่น คำนิยามของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ที่กำหนดอย่างชัดเจนว่าให้รวมถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ ดังนั้น การให้ความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนจึงไม่สามารถขอรับความคุ้มครองได้ ภายใต้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งจะทำให้ผู้ขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ที่ยื่นคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนในประเทศที่อนุญาตเมื่อมาขึ้นในประเทศไทยจึงไม่สามารถรับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์จึงจำเป็นต้องขอรับความคุ้มครองทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งข้อดีของการได้รับความคุ้มครองทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ คือ การได้รับความคุ้มครองทั้งส่วนที่ขอถือสิทธิและไม่ขอถือสิทธิ แต่ก็มีข้อเสียเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ตรวจสอบจะตรวจสอบความใหม่ของแบบผลิตภัณฑ์ทั้งส่วนที่ขอถือสิทธิและไม่ขอถือสิทธิ ซึ่งอาจทำให้แบบผลิตภัณฑ์เมื่อตรวจสอบความใหม่ทั้งสองส่วนดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่าแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้ไม่มี ความใหม่ เพราะเหมือนหรือคล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ที่มีมาก่อน ซึ่งถ้าตรวจสอบความใหม่ เฉพาะส่วนที่ขอถือสิทธิ แบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนนี้อาจได้รับจดทะเบียนเพราะมีความใหม่ ในแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนดังกล่าว

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน.

4.5.2 ปัญหาการแสดงผลภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ปัญหาการแสดงผลภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กล่าวคือ ตาม ข้อ 19 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 กำหนดว่า “ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ต้องแสดงรูปร่างของผลิตภัณฑ์อันเป็นสาระสำคัญทั้งหมดที่ประสงค์จะขอรับความคุ้มครอง โดยจะแสดงเป็นภาพถ่ายหรือรูปเขียนก็ได้” จะเห็นได้ว่า ข้อ 19 มิได้กำหนดในส่วนหนึ่งของลักษณะของเส้นที่ใช้เขียนภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์อันแสดงรูปร่างของผลิตภัณฑ์อันเป็นสาระสำคัญทั้งหมดที่จะรับความคุ้มครองว่าเส้นดังกล่าวนั้นจะต้องมีลักษณะอย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม ตามประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดแบบพิมพ์คำขอรับสิทธิบัตร คำขอถือสิทธิวันยื่นคำขอในต่างประเทศเป็นครั้งแรก และเอกสารประกอบคำขอดังกล่าว และจำนวนสำเนา (ลงวันที่ 27 กันยายน 2542) ข้อ 15 (1) กำหนดว่า “รูปเขียนต้องเขียนหรือพิมพ์ด้วยหมึกที่สามารถอยู่ได้ทนทาน มีสีดำเข้ม เป็นเส้นเรียบและหนาเท่ากัน โดยตลอด และห้ามระบายสีอื่น”

นอกเหนือจากประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา ในคู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา ยังกำหนดอีกครั้งเกี่ยวกับรูปเขียนว่าเขียนหรือพิมพ์ด้วยหมึกที่สามารถอยู่ได้ทนทาน มีสีดำเข้ม เป็นเส้นเรียบและหนาเท่ากันโดยตลอด และห้ามระบายสีอื่น ดังนั้น เส้นประซึ่งมีลักษณะของเส้นที่ไม่เรียบโดยตลอด และถูกใช้เป็นเส้นที่ใช้แสดงถึงส่วนที่ไม่ขอถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ตามหลักเกณฑ์ของสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น จึงไม่สามารถใช้เส้นดังกล่าวในการเขียนภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์เพื่อขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ในประเทศไทย

เนื่องจากพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้ขอถือสิทธิวันยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศซึ่งบัญญัติตามอนุสัญญากรุงปารีสเพื่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property (Paris Convention)) ซึ่งเป็นการให้สิทธิแก่ผู้จดทะเบียนที่ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในประเทศใด ๆ ครั้งแรก และต่อมาได้มายื่นคำขอจดทะเบียนในแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันอีกประเทศใด ๆ ซึ่งเป็นประเทศรัฐภาคีสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีส ผู้จดทะเบียนดังกล่าวจะได้สิทธิวันยื่นคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ในภายหลังเป็นวันยื่นคำขอเดียวกันกับคำขอครั้งแรกในต่างประเทศ⁵⁵ ถ้าได้ยื่นคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในภายหลัง ภายในระยะเวลา 6 เดือน นับตั้งแต่วันยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศ⁵⁶ โดยประเทศไทยกำหนดระยะเวลา

⁵⁵ Paris Convention, article 4 A. (1).

⁵⁶ Paris Convention, article 4 C. (1).

ภายใน 6 เดือนนับตั้งแต่วันยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศ⁵⁷ เช่นเดียวกับบัญญัติตามอนุสัญญากรุงปารีสฯ การให้สิทธิตรงนี้เพื่อมิให้แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมขาดความใหม่เนื่องจากได้มีการเปิดเผยภาพสาระสำคัญแล้วนอกประเทศไทย ก่อนวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย⁵⁸ ซึ่งความใหม่เป็นลักษณะสำคัญของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่สามารถขอรับความคุ้มครองเป็นสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ในประเทศไทย⁵⁹ ถึงแม้ว่าคำขอที่ยื่นครั้งแรกในต่างประเทศ จะเป็นการยื่นคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมโดยแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ลักษณะใดก็ตาม เช่น ใช้เส้นเติมทั้งหมดในการเขียนภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์เพื่อแสดงว่าขอถือสิทธิทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ หรือใช้ทั้งเส้นเติมและเส้นประเพื่อแสดงว่าส่วนที่ใช้เส้นประเป็นส่วนที่ไม่ขอถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์ก็ตาม แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมตามคำขอดังกล่าว ยังสามารถนำมายื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย โดยการขอถือสิทธิวันยื่นคำขอเป็นวันเดียวกับคำขอที่ยื่นครั้งแรกในต่างประเทศได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจสอบอาจมีคำสั่งให้แก้ไขภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ส่วนใด ๆ ของแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การแสดงผลภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ที่สามารถขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้ในประเทศไทย

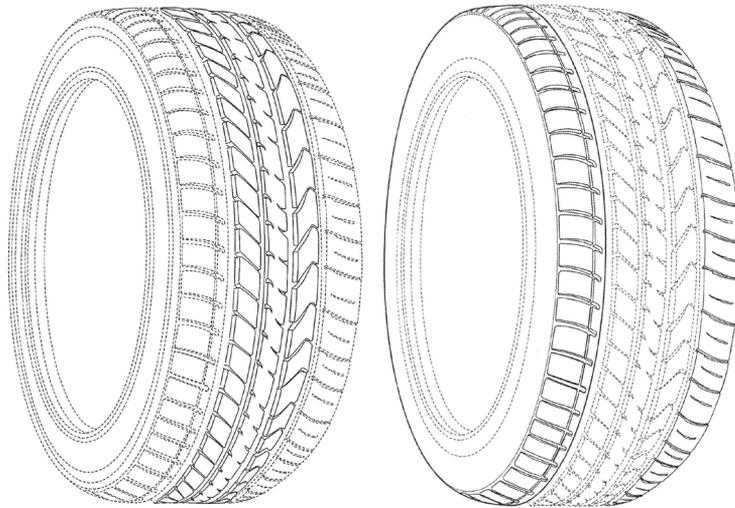
ดังนั้น ปัญหาของการแสดงผลภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนซึ่งเป็นแบบผลิตภัณฑ์ที่ยื่นคำขอครั้งแรกในต่างประเทศนั้น ซึ่งภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ชนิดรูปเขียนใช้เส้นเติมและเส้นประในการเขียนภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ เมื่อนำแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแต่เพียงบางส่วนนี้มายื่นในประเทศไทย ผู้ตรวจสอบจะไม่อนุญาตให้ใช้เส้นประและมีคำสั่งให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์แก้ไขรูปเขียนโดยเปลี่ยนเส้นประเป็นเส้นเติม⁶⁰ ซึ่งในทางปฏิบัติ ถ้าผู้ขอรับสิทธิบัตรมิได้แก้ไขตามคำสั่งของผู้ตรวจสอบให้ครบถ้วน ผลที่ตามมาก็คือ คำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว จะไม่ถูกนำมาตรวจสอบเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป จนกว่าผู้ขอรับสิทธิบัตรจะดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งของผู้ตรวจสอบให้ครบถ้วน สำหรับการแก้ไขรูปเขียนโดยเปลี่ยนเส้นประเป็นเส้นเติมนี้ มีผลทำให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องขอรับความคุ้มครองทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ตามภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ ถึงแม้ว่าคำขอจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ได้ยื่นไว้ครั้งแรกในต่างประเทศนั้นเป็นแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนก็ตาม ผู้เขียนขอเสนอตัวอย่างในกรณีปัญหาดังกล่าว ดังนี้

⁵⁷ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, มาตรา 60 ทวิ.

⁵⁸ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, มาตรา 57 (2).

⁵⁹ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522, มาตรา 56.

⁶⁰ หนังสือของกองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา แบบ สป. 1.1 ที่ พณ. 0709/1501-001024 ฉบับลงวันที่ 26 มกราคม 2558.

ภาพ 4 สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,199 (ซ้าย) และ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,203 (ขวา)

จากภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ทั้งสองคำขอดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ ยางรถยนต์ เช่นเดียวกัน ซึ่งคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,199 ขอถือสิทธิในส่วนของ “ดอกยางรถยนต์” โดยส่วนที่ขอถือสิทธิได้แสดงด้วยเส้นเต็ม ส่วนที่ไม่ได้ขอถือสิทธิได้แก่ส่วนขอบยางจนถึงแก้มยางโดยแสดงด้วยเส้นประ⁶¹ ส่วนคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,203 ขอถือสิทธิในส่วนของ “ขอบยางรถยนต์” โดยส่วนที่ขอถือสิทธิได้แสดงด้วยเส้นเต็ม ส่วนที่ไม่ได้ขอถือสิทธิ ได้แก่ส่วนของดอกยางและแก้มยางรถยนต์ โดยแสดงด้วยเส้นประ⁶² ซึ่งถ้าแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์ทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์โดยไม่แยกส่วนขอจดทะเบียนเพียงบางส่วน ถ้ามีบุคคลภายนอกได้ละเมิดแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนของยางรถยนต์ เช่น ได้ลอกเลียนเฉพาะส่วนของดอกยางรถยนต์ บุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดอาจไม่ถูกพิจารณาว่าละเมิดแบบผลิตภัณฑ์ยางรถยนต์เพราะไม่ได้ลอกเลียนทั้งแบบผลิตภัณฑ์ ดังนั้น ข้อดีของการให้ความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์โดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนในกรณีตามแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว กล่าวคือ จะพิจารณาเฉพาะแบบผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดกับแบบผลิตภัณฑ์ที่จดทะเบียนโดยขอถือสิทธิเพียงบางส่วนเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น แบบผลิตภัณฑ์ที่ละเมิดเฉพาะส่วนดอกยางรถยนต์ ก็ จะพิจารณาเฉพาะส่วนของดอกยางรถยนต์ โดยไม่คำนึงถึงส่วนอื่นๆ นอกเหนือจากดอกยางรถยนต์ว่าเหมือนหรือคล้ายกันหรือไม่

⁶¹ สิทธิบัตรสหรัฐอเมริกาเลขที่ US D729,724 S.

⁶² สิทธิบัตรสหรัฐอเมริกาเลขที่ US D753,584 S.

เมื่อผู้รับสิทธิบัตรของคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาทั้งสองคำขอได้มายื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทยโดยขอถือสิทธิวันยื่นคำขอครั้งแรกตามคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาทั้งสองคำขอดังกล่าว โดยใช้ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้เส้นเต็มและเส้นประเช่นเดียวกับคำขอที่ยื่นในสหรัฐอเมริกา ตามที่ผู้เขียนได้อธิบายเกี่ยวกับเส้นที่ใช้ในการเขียนรูปเขียนนั้น ต้องเป็นเส้นเต็มหรือเส้นที่เรียบเท่ากันโดยตลอดเท่านั้น ดังนั้น ผู้ตรวจสอบจึงได้มีคำสั่งให้เปลี่ยนเส้นประเป็นเส้นเต็มทั้งหมด⁶³ ซึ่งมีผลทำให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรจะต้องขอถือสิทธิทั้งตัวแบบผลิตภัณฑ์ในคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,199 ส่วนคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,203 ผู้ตรวจสอบมิได้มีคำสั่งให้เปลี่ยนเส้นประเป็นเส้นเต็มทั้งหมดเนื่องจากถ้าแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้เปลี่ยนเส้นประเป็นเส้นเต็มทั้งหมดนั้นจะทำให้ภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์เหมือนกับคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,199 ดังนั้น ผู้ตรวจสอบจึงมีคำสั่งให้ส่งหนังสือชี้แจงเพื่อประสงค์จะไม่ดำเนินการตรวจสอบต่อในคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,203 ที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย⁶⁴ ซึ่งหมายความว่าผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์จะต้องละทิ้งคำขอสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สหรัฐอเมริกาเลขที่ 29/490,203 ที่ได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย ถึงแม้จะไม่มีเจตนาที่จะละทิ้งคำขอดังกล่าวก็ตาม

4.5.3 ปัญหาการระบุข้อถือสิทธิของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน

ปัญหาการระบุข้อถือสิทธิของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน ซึ่งตามข้อ 21 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 กำหนดว่า “คำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องระบุข้อถือสิทธิเพียงข้อเดียว” ตามข้อ 21 กำหนดเพียงจำนวนข้อของข้อถือสิทธิสำหรับคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ มิได้กำหนดถึงเนื้อหาของการระบุข้อถือสิทธิว่าจะต้องมีเนื้อกว้างหรือแคบเพียงใด อีกทั้งการระบุข้อถือสิทธิในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์จะต้องขอถือสิทธิในแบบทั้งตัวผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอย่างไรก็ตาม ผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ไม่สามารถแสดงความประสงค์หรือระบุลงในข้อถือสิทธิได้ว่าขอถือสิทธิแต่เพียงบางส่วนในแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ กล่าวคือไม่สามารถสละสิทธิโดยไม่ขอถือสิทธิในส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์ได้

⁶³ หนังสือของกองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา แบบ สป. 1.1 ที่ พณ. 0709/1501-001024 ฉบับลงวันที่ 26 มกราคม 2558.

⁶⁴ หนังสือของกองสิทธิบัตรออกแบบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา แบบ สป. 1.1 ที่ พณ. 0709/1501-001025 ฉบับลงวันที่ 26 มกราคม 2558.

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

กฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในแต่ละประเทศมีลักษณะที่คล้ายหรือแตกต่างกันไป สำหรับประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร จึงเรียกว่า สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ประเทศญี่ปุ่นอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการออกแบบ (Design Act) จึงเรียกว่า แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แม้จะมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ก็ถือว่าเป็นการให้ความคุ้มครองแก่แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในลักษณะเดียวกัน ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาทางการเทคโนโลยี การพัฒนาทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ทำให้บางประเทศไม่ว่าจะ สหรัฐอเมริกาหรือประเทศญี่ปุ่นก็ได้อนุญาตรับจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์แต่เพียงบางส่วนขึ้น โดยประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” ไว้ในกฎหมาย เพื่อรองรับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน ส่วนสหรัฐอเมริกา ศาล The United States Court of Customs and Patent Appeals (CCPA) ได้พิพากษาและวินิจฉัยว่าแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนสามารถขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ได้⁶⁵ โดยที่ทั้งประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา การแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ชนิดรูปเขียน กำหนดว่าเส้นเติมเป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนที่ขอถือสิทธิและเส้นประเป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนที่ไม่ขอถือสิทธิ และจะต้องแสดงทั้งส่วนที่ขอถือสิทธิและไม่ขอถือสิทธิ เพื่อให้ทราบถึงตำแหน่ง ขนาด และขอบเขตการคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วน⁶⁶

ผู้เขียน จึงมีความเห็นว่าการให้มีระบบการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนในประเทศไทยนั้นจะเป็นสิ่งที่ดี น่าสนับสนุนและน่าส่งเสริม เนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในภาคอุตสาหกรรมนั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการไทยหรือต่างประเทศต่างให้ความสำคัญในการสร้างสรรค์และออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของตนให้มีเอกลักษณ์หรือลักษณะพิเศษเพื่อเป็นที่ดึงดูดใจแก่ผู้บริโภคทั่วไป สร้างมูลค่าให้แก่แบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของตนเอง อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนต่างประเทศมีความสนใจและความมั่นใจในการลงทุนในประเทศเพิ่มมากขึ้นเพราะมั่นใจในศักยภาพการให้ความคุ้มครองแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในประเทศไทยเมื่อเห็นว่าเป็นประเทศไทยมีระบบการคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีและครอบคลุมถึงพัฒนาการทางการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักออกแบบหรือผู้ประกอบการธุรกิจสร้างสรรค์การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีลักษณะพิเศษซึ่งอาจเป็นลักษณะพิเศษเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น ๆ ให้ได้รับ

⁶⁵ In re Zahn, 617 F.2d 261 (C.C.P.A. 1980).

⁶⁶ Container, IP High Court H27-Ne-10077, January 27, 2016.

การคุ้มครองสิทธิในสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย และการมีระบบการให้ความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพียงบางส่วนก็มีใช้เพื่อประโยชน์ของต่างประเทศเพียงฝ่ายเดียว แต่นับว่ายังเป็นประโยชน์ของผู้ออกแบบและผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ไทย ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ไทย มีจำนวนการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์และได้รับจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมากว่าผู้ขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มาจากต่างประเทศ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น ผู้เขียนจึงขอเสนอข้อเสนอแนะในการรองรับการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1) ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ในส่วนของความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” โดยรวมถึงส่วนหนึ่งส่วนใดของแบบผลิตภัณฑ์ เพื่ออนุญาตให้มีรองรับการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วนได้ในประเทศไทย นอกจากนี้จะกำหนดให้มีความชัดเจนในความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” อย่างเช่นตามความหมายของคำว่า “แบบผลิตภัณฑ์” ของประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ครอบคลุมแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการตีความที่อาจเกิดเนื่องจากการไม่กำหนดความหมายให้ครอบคลุมถึงแบบผลิตภัณฑ์เพียงบางส่วน

2) ผู้เขียนเห็นว่าหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเส้นที่ใช้ในการแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจนโดยแยกหน้าที่ของเส้นที่ใช้ในการแสดงภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นรายละเอียดในทางปฏิบัติจึงเสนอให้แก้ไขหรือเพิ่มเติมโดยตรากฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรอง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

3) ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขมาตรา 59 (3) แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดรายการของคำรับสิทธิบัตร ซึ่งได้แก่ ข้อถือสิทธิโดยชัดแจ้ง โดยให้แก้ไขให้ผู้รับสิทธิบัตรสามารถระบุข้อถือสิทธิโดยข้อถือสิทธิทั้งแบบผลิตภัณฑ์หรือเพียงบางส่วน of แบบผลิตภัณฑ์ได้

References

- Association for the Protection of Intellectual Property. "About AIPPI." Accessed February 18, 2019. <http://aippi.org/about-aippi/>.
- Beldiman, Dana, and Constantin Blanke-Roeser. *An International Perspective on Design Protection of Visible Spare Parts*. Switzerland: Springer International Publishing AG, 2017.
- Chaiyos Hemarachata. *Principles of Intellectual Property Law*. 11th ed. Bangkok: Nititham, 2017. [In Thai]
- Design Examination Standards Office. *Examination Guidelines for Design: Part VII Individual Applications for Design Registration Chapter I Partial Design*. Tokyo: Japan Patent Office, 2019.
- Design Examination Standards Office. *Guide for Making Applications and Drawings for Design Registration*. Tokyo: Japan Patent Office, 2017.
- Design Patent Office, Department of Intellectual Property, and Ministry of Commerce. *Manual for Design Patent Application*. Nonthaburi: Design Patent Office, Department of Intellectual Property, Ministry of Commerce, 2016. [In Thai]
- Francis, William H., and Robert C. Collins. *Cases and Materials on Patent Law Including Trade Secrets-Copyrights-Trademarks*. 5th ed. The United States of America: West Group, 2002.
- Ito, Hiroyuki. "Feedback from the Japan Patent Office as the Office of a Designated Contracting Party under the Geneva Act of the Hague Agreement." Paper presented at the Seminar on the Hague System for the International Registration of Industrial Designs, Geneva, June 23, 2016.
- Jirasak Rodjan. *Patent: Principles and Practice for Protection of Invention and Industrial Design*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House, 2012. [In Thai]
- Matheson, Sarah, John Osha, Anne Marie Verschuur, Yusuke Inui, Ari Laakkonen, and Ralph Nack. *2018 – Study Question Partial Designs*. N.p.: The International Association for the Protection of Intellectual Property, 2018.

Mizuno, Minako. *From Filing to Registration of Design*. Tokyo: Japan Patent Office, 2006.

Motoyama, Masahiro. "The Copyright/Design Interface in Japan." In *The Copyright/Design Interface Past, Present and Future*, edited by Estelle Derclaye, 390-391. Cambridge: Cambridge University Press, 2018.

Patent Office, Department of Intellectual Property, and Ministry of Commerce. The edition 2561 of *Manual for Invention Patent and Petty Patent Application*. Nonthaburi: Patent Office, Department of Intellectual Property, Ministry of Commerce, 2018. [In Thai]

The International Association for the Protection of Intellectual Property. "Panel Session VIII Partial designs – full protection?." Paper presented at AIPPI 2017 Sydney World Congress. Sydney, October 16, 2017.

Ulrich, Karl T., and Steven D. Eppinger. *Product Design and Development*. Boston: McGraw-Hill Higher Education, 2008.

World Intellectual Property Organization. "Industrial Designs What is an Industrial Design?." Accessed October 18, 2018. <http://www.wipo.int/designs/en/>.

United States Patent and Trademark Office. "Design Patent Application Guide." Accessed May 17, 2018. <https://www.uspto.gov/patents-getting-started/patent-basics/types-patent-applications/design-patent-application-guide>.